

RAZISKOVALNA NALOGA

MESTNA OBČINA CELJE
MLADI ZA CELJE

NASILJE NAD ŠPORTNIKI

Avtorja:
Klemen Plahuta
Gašper Šimuničič

Mentorica:
Maruša Zorko, prof. RP

Osnovna šola Hudinja CELJE

Šolsko leto 2008/2009

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	3
POVZETEK	4
1. UVOD	5
1.1 TEORETSKE ZASNOVE	5
1.1.1 KAJ JE NASILJE?	5
1.1.2 NASILJE V ŠPORTU	6
1.1.3 ŠPORTNIKI IN NJIHOVI STARŠI	7
1.1.4 ŠPORTNIKI IN TRENERJI	8
1.1.5 PREPREČEVANJE NASILJA V ŠPORTU	11
1.2 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	16
1.3 HIPOTEZE	16
1.4 OPIS RAZISKOVALNIH METOD	17
1.4.1 METODA ANKETIRANJA	17
1.4.2 METODA OBDELAVE PODATKOV IN NJIHOVA INTERPRETACIJA	17
2. OSREDNJI DEL NALOGE	18
2.1 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	18
2.1.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	18
3. DISKUSIJA	28
4. ZAKLJUČEK	30
5. LITERATURA IN VIRI	31
5.1 LITERATURA	31
5.2 SPLETNI NASLOVI	31
6. PRILOGA	32

POVZETEK

V raziskovalni nalogi z naslovom Nasilje nad športniki smo skušali raziskati, ali so bili športniki že deležni kakšnega izmed vrst nasilja tako s strani staršev kot s strani trenerja in drugih udeležencev v športu. Zanimalo nas je, kaj si predstavljajo pod pojmom nasilje v športu, kako ga dojemajo in ali so bili že kdaj tudi sami nasilni. Poleg tega pa nas je zanimalo, če se med temi relacijami kažejo tudi kakšne razlike v spolu.

Z anketnim vprašalnikom smo ugotovili, da se je večina športnikov začela ukvarjati z določenim športom po lastni želji, in da jih nihče ne sili, da trenirajo. Ugotovili smo, da se večina športnikov s trenerjem razume, vendar pa je približno polovica trenerjev takšnih, ki na treningih kričijo, kljub temu, da so se športniki pri treningu trudili. Nasprotno z našo predpostavko, da večina športnikov razume kričanje trenerja kot nasilje oziroma ponižanje pa je raziskava pokazala, da kričanje trenerja razumejo kot vzpodbudo ali nekaj normalnega. Napačno smo domnevali tudi, da trenerji večinoma ne zmerjajo športnike, saj se je izkazalo, da je večina športnikov že bila deležna različnih zmerljivk oziroma žaljivk. Ovrgli smo tudi predpostavko, da trenerji s športniki obračunavajo fizično. Raziskave so namreč pokazale, da od 76 anketiranih ni bilo niti enega, ki bi imel takšno izkušnjo. Glede na spol pa se niso pokazala velika odstopanja pri nobenem vprašanju, razen pri ugotavljanju odnosa športnikov-anketirancev do drugih udeležencev v športu, kjer se je pokazalo, da je večina deklic tista, ki je že bila nasilna do koga, medtem ko kaže, da so fantje bolj miroljubni. Ta rezultat nas je presenetil, saj smo pričakovali ravno obratno.

1. UVOD

Svet je za otroke brez zaščite nevaren. Študije kažejo, da ni države, v kateri ne bi ostajalo nasilje v skupnosti, čeprav je obseg težko izmeriti.

Celo na najbolj organiziranih področjih življenja v skupnosti se lahko skrivajo nevarnosti. Otroci se soočajo z nasiljem v prostem času, v klubih in celo v verskih objektih, kot so cerkve. Lahko so prisiljeni v prenaporne treninge ali imajo preestroge diete, da bi tako dosegli boljše športne rezultate, ali pa jih trenerji ali skrbniki telesno kaznujejo ali spolno zlorablajo. ¹

1.1 TEORETSKE ZASNOVE

1.1.1 KAJ JE NASILJE?

Beseda nasilje predstavlja odnos med dvema stranema, kjer ena stran z uporabo ali s samimi grožnjami, da bo uporabila moč, vpliva na drugo stran. Nasilje je dejanje agresije in zlorabe, ki povzroči ali namerava osramotiti ali ponižati žrtev. Nasilje je kaznivo dejanje, je zloraba moči.

Pod nasilje spadajo:

- diskriminacija,
- zmerjanje,
- posmehovanje,
- ustrahovanje,
- pretepanje,
- ignoriranje,
- spolno nasilje. ²

Nasilje se lahko izraža s stvarmi ali namišljenim dejanjem, z besedami ali brez besed, s fizičnim delovanjem, s škodo sebi in/ali drugim, z oblikami, katere družba

obravnavajo ali ne, in tam, kjer žrtev za nasilje ve ali ne. (Schilling, G. 1976; povzeto po: Petrović, & Doupona, 1996) ³

1.1.2 NASILJE V ŠPORTU

Tisto, kar je v športu najbolj zaskrbljujoče, niso samo vse bolj pogoste in surove oblike nasilja, ampak tudi tako imenovano »tiho nasilje« (npr. dajanje nedovoljenih stimulansov, a da športniki sploh ne vedo tega, še posebno zaviranje normalnega razvoja otrok in vse to v namen, da bi se dosegli kar najboljši športni rezultati). V isti kategoriji je tudi dejstvo, da smo se »navadili« na grobosti igralcev in publike, tako da jih več ne registramo kot nasilje, temveč jih smatramo kot neko moralno pojavo v nekaterih športnih zvrsteh ali panogah. (Petrović, & Doupona, 1996)

Tudi športni jezik je vojaški: zmaga, poraz, napad, obramba, streljati, odpor, bomba, razbiti nasprotnika in podobno.

Sem spada tudi politično manipuliranje s športniki na olimpijskih igrah – to je politična »igra« med posameznimi državami: zahteve športnih funkcionarjev, gledalcev in marsikdaj tudi staršev na tekmovanjih za zmago za vsako ceno, pa tudi če za ceno zdravja: nastopanje poškodovanih in ne dovolj ozdravljenih tekmovalcev, kar čestokrat celo dvigujemo na raven herojstva. (Petrović, & Doupona, 1996) ⁴

Naštejmo še nekatere pojavne oblike nasilja v športu ali ob njem:

- 1) **Nasilje v družini** – nasilje pred, med in po tekmah;
- 2) **Pedagogika nasilja** (motiviranje za nasilno igro, nacionalistični, lokalistični izpadi, učenje (treniranje) nasilnih prijemov in potez ...);
- 3) **Stadioni** kot državno odobreni »rezervati« za nasilje;
- 4) **Katarza** in »pravica« do katarze na športnih prireditvah;
- 5) **Nedovoljena poživila** – prej pravilo kot izjema; licemerje športne birokracije posameznih držav, ki zahtevajo norme, ki jih je praviloma možno doseči zgolj z jemanjem nedovoljenih poživil;
- 6) **Imperativ zmage**; »Zmaga ni vse, zmaga je edino kar velja«;

- 7) **Altius, citius, fortius** – od kod, do kje? Ali tudi preko trupel do rezultatov? (Revitalizacija – praviloma le dodatek k polnemu izkoriščanju športnikovih končnih zmožnosti);
- 8) **Trening** ima v nekaterih športih in pri posameznih trenerjih vse več razsežnosti nasilja nad zdravjem športnikov;
- 9) »**Psihološka**« **priprava** – pojem, ki ga mnogi povezujejo s tisto različico psihičnega vzpodbujanja tekmovalcev, ki temelji predvsem na sovraštvu do nasprotnika;
- 10) **Mediji** – zlasti televizija so vse prevečkrat dejavniki vzpodbujanja nasilnega vedenja tekmovalcev, predvsem pa gledalcev;
- 11) **Politični interesi** – lokalni, državni prestiži, ki naj se izrazijo v športnih uspehih;
- 12) **Proizvajalci opreme** s svojim sponzorstvom često po zakonih marketinga zahtevajo rezultate, ki načenjajo tudi zdravstveno integriteto športnikov;
- 13) **Športna oprema** – posebni materiali so v nekaterih športih izjemno pomembni, seveda, če so enim na voljo, drugim pa ne;
- 14) **Prednost domačega terena** – predstavlja v nekaterih športih, zlasti športnih igrah, v svojih negativnih učinkih na gostujoče moštvo že kar dodobra izdelan ritual raznovrstnih oblik nasilja.

(Petrović, & Doupona, 1996) ⁵

1.1.3 ŠPORTNIKI IN NJIHOVI STARŠI

Treba je opozoriti na visoka pričakovanja, ki jih do dosežkov svojih otrok gojijo starši. V športnopsihološki praksi se pogosto pojavljajo starši, ki so pretirano ambiciozni in od svojega otroka pričakujejo vrhunske rezultate. Problem nastane takrat, ko otroci niso sposobni doseči ciljev, ki so si jih zanje zastavili starši. Čeprav želijo starši svojemu otroku le dobro, pa v takšnih situacijah niso več vir čustvene opore (ki jo otrok potrebuje), ampak vir pritiska. Če športna aktivnost otroku ni več v veselje, ampak služi le zadovoljstvu staršev, je verjetno prav, da otroku damo

možnost, da iz tekmovalnega športa izstopi in se začne ukvarjati z dejavnostmi, ki ga veselijo. ⁶

1.1.4 ŠPORTNIKI IN TRENERJI

Kot primer odnosa trenerjev do športnikov spodaj navajamo nekaj pravil iz KODEKSA ZDRUŽENJA ATLETSKIH TRENERJEV ATLETSKE ZVEZE SLOVENIJE, ki pravi:

osnovno vodilo dela trenerjev je pravica atletov do razvoja njihovih individualnih sposobnosti. Atleti to pravilo razumejo kratkoročno in večinoma trenutno. Trenerji pa morajo s svojim delom zagotavljati to pravico dolgoročno, ob spoštovanju pravic vseh, ki so neposredno ali posredno soudeleženi v razvoju atletike.

Trenerjeve dolžnosti:

1. Trener mora spoštovati enakost atletov ne oziraje se na raso, spol, starost, vero, telesne sposobnosti, videz in druge osebne okoliščine. Razlikovanje je nedopustno.
2. Trener mora zagotoviti, da je prostor namenjen vadbi varen, primeren starosti, zrelosti in sposobnostim, kar je zelo pomembno pri vadbi mlajših kjer mora upoštevati sposobnosti glede na biološki razvoj.
3. Trener v procesu treniranja skrbi za zdravje in dobro počutje atleta. Odgovoren je za program in sodelovanje z drugimi trenerji, ki dopolnjujejo atletov program.
4. Trener se mora izogibati situacijam, ki lahko privedejo do dejanskega ali navideznega konflikta, ki bi lahko škodoval njegovemu dobremu imenu in trenerskemu združenju.
5. Trener bo spodbujal atlete pri treningu in na tekmovanjih neodvisno iz katerega društva je, vendar ne bo subjektivno opozarjal na napake. Za te napake, bo v razgovoru s trenerjem atleta, poskušal ugotoviti vzroke in možnosti odprave napak.

6. Trener ne bo zlorabljal svoje avtoritete za izvajanje nasilja nad mladoletnimi, tako fizičnega kot psihičnega. Preprečil bo tudi eventualno nasilje, ki ga lahko povzročijo drugi.
7. Trener ne bo rušil ugleda in avtoritete drugega trenerja pred starši atletov in pred atleti. Ne bo motil procesa treninga in zavajal atlete drugih trenerjev. V kolikor se ne strinja z delom kakega trenerja bo tega opozoril in problem reševal z njim osebno ali preko društva katerega član je trener ali pa s pomočjo ZATS.
8. Trener bo spodbujal atlete k zdravemu načinu življenja, brez uporabe prepovedanih substanc in nedovoljenih metod, za doseganje rezultata. Izobraževal bo atlete, starše in trenerje o zdravem načinu življenja in stranskih učinkih prepovedanih substanc.
9. Trener mora spoštovati pravila ZATS, AZS, pravila tekmovanj in zakonodajo v slovenskem športu tako za izvedbo treninga kot tekmovanja.
10. Zavzemal se bo, da bodo tekmovanja potekala po veljavnih pravilih in bo skrbel za poštenost izvedbe tekme. Spoštoval bo odločitve sodnikov in ralsodbo eventualne pritožbe.
11. Trener je dolžan upoštevati enaka merila, kot jih sam zahteva od drugih.
12. Trener naj bi uporabljal raziskave športne znanosti in medicine športa in mora nuditi pomoč pri izvajanju programa ZATS in AZS. Medicina športa bo sestavni del procesa treniranja.
13. Trener se ne bo, niti prikrito, potegoval za atlete mimo tega kodeksa.
14. Trener ne bo s svojim zaupanjem usmerjal tekmovalce v času tekmovanja in treningov v druga društva ali k drugim trenerjem.
15. Od trenerja se pričakuje, da podatke preveri in se s svojo previdnostjo izogne eventualnim napakam. Napake tudi če so nenamerne mora priznati in če je možno tudi popraviti.
16. Trener ne sme zavriniti pričanja za dogodek kjer je bil prisoten, če pozna potek dogodka.

- 17.** Trener se bo odzval vabilu za razpravo (na tekmi ali v okviru delovanja AZS). Spoštoval bo odločitev o rzsodbi organa v okviru organizatorja tekmovanja, tekmovalne komisije ali organov AZS.
- 18.** Če je v dogodek vpleten atlet, ki ga trenira ali je član njegovega društva se mora zaradi eventualne pristranskosti izločiti iz postopka odločanja, razen, če so njegovi argumenti (video ...) dovolj trdni, da ne obstoja dvom o pristranskosti.
- 19.** Trener ne sme zlorabljati informacij, ki so osebne narave in so mu bile zaupane s strani atleta, staršev ali trenerja. Mišljeni so testi, analize, zdravstveno stanje, socialni status in drugi podatki osebne narave.
- 20.** Ob prihodu atleta z željo menjave trenerja bo trenerja obvestil o nameravani zamenjavi. Atleta pa mora opozoriti, da se je dolžan o nameravani zamenjavi najprej dogovoriti s sedanjim trenerjem.
- 21.** Brez soglasja trenerja nihče ne sme spreminjati ali predelati njegovih objavljenih člankov ali izdelkov.
- 22.** Trener bo vedno skrbel za svoj ugled in ugled ZATS s svojim obnašanjem in vedenjem.
- 23.** Na tekmovanjih in treningih ne bo užival alkoholnih pijač. Kadil bo izven vadbenih objektov samo v prostorih, ki so namenjeni kadilcem. Užival ne bo nobenih mamil.
- 24.** Trener bo cenil trenerske licence, spoštoval trenerske kvalifikacije v skladu s pravili o licencah ZATS. ⁷

OBREMENITEV MLADIH ŠPORTNIKOV JE ODVISNA OD NJIHOVE BIOLOŠKE STAROSTI.

Starost	čas treninga	število tekem	usmerjenost
manj od 8 let	največ 70 minut	2-4 v razmaku vsaj 60 dni	igra in prijateljstvo
od 8 do 10 let	največ 80 minut	2-4 v razmaku vsaj 60 dni	prilagojene discipline
od 11 do 13 let	največ 90 minut	4-6 v razmaku 30 dni	prilagojene discipline
do 15 let	največ 90 minut (120*)	6-8 v razmaku 14 dni	prilagojene discipline

120* če je zadovoljstvo brez pretiranega napora ⁷

1.1.5 PREPREČEVANJE NASILJA V ŠPORTU

Preprečevanje in boj proti vsakdanjemu nasilju sta danes ključna politična skrb. V demokratični družbi je vsaka politika na tem področju odvisna predvsem od kolektivne zavesti o vzrokih za nasilje in o nevarnostih, ki jih to predstavlja za temeljne vrednote in družbeno povezanost. (Cameron, 2004) ⁸

Preprečevanje nasilja je koncept, ki je neločljivo povezan s športnimi dogodki v vseh evropskih državah. Preventivne aktivnosti so različne, od večernih vzgojnih predavanj za navijače, ki jih izvajajo klubi do kampanj za fair play. Nekatere dejavnosti organizirajo zveze na zasebno pobudo, druge pa potekajo v okviru vladnih programov, ki jih izvajajo uradne javne institucije. (Cameron, 2004) ⁹

Med ukrepe, ki naj bi pomagali pri odpravljanju nasilja v športu pa sodijo tudi konvencije, kot so:

- Evropska konvencija proti dopingu v športu
- Evropska konvencija o nasilju in nedostojnem obnašanju gledalcev na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah

Pot k preprečevanju nasilja pa je prikazana tudi v ETIČNEM KODEKSU trenerjev.

To je zbirka pravil ali načel o nravnih dolžnostih ljudi do družbe, ustanove, družine, sočloveka ...

Spodaj so zapisana nekatera načela, ki bi jih morali upoštevati sodelujoči v športu.

1) Igrajmo FAIR PLAY:

- Fair play ne pomeni samo strogo se držati pravil, ki veljajo v športni panogi. Fair play je način, kako športnik igra, gledalec navija, sodnik sodi, trener vodi itd.
- Fair play je dostojanstveno prenašanje poraza in zmage, spoštljiv in prijateljski odnos do tekmecev, trenerjev, sodnikov in organizatorjev.
- Fair play je spodbujanje manj sposobnih, uživanje v svojih in drugih uspešnih potezah in tudi odnos do drugih zunaj igrišča.

2) Fair play načela za mlade športnike

- Vedno igram po pravilih!
- Trudim se po svojih najboljših močeh!
- Upoštevam odločitve sodnika!
- Izogibam se prepiru in pretepu!
- Pohvalim dobre poteze vseh sodelujočih!
- Priznam svoje napake!
- Pazim, kako se izražam!
- Po zmagi ali porazu se rokujem s tekmečem!
- Zabavam se - šport je igra!
- Športniki smo prijatelji!

3) Fair play načela za starše mladih športnikov

- Otroka ne silimo v šport!

- Vem, da otrok sodeluje zaradi lastnega užitka in ne našega!
- Spodbujamo otroka, da igra po pravilih in v duhu fair playa! Zagovarjamo reševanje konfliktov brez nasilja in sovražnosti!
- Učimo, da zmaga ni vse. Enako cenjeno je sodelovanje in vloženi trud!
- Poskrbimo, da se otrok počuti kot zmagovalec, če igra pošteno in po svojih najboljših močeh!
- Nikoli se ne posmehujemo in ne vpijemo na otroka, če napravi napako! Napake delamo vsi! Popravljanje napak pa je del osebnostne rasti!
- Otroci se najhitreje naučijo tisto, kar vidijo. Pohvalimo dobre poteze vseh sodelujočih!
- Ne spodbijamo trenerjeve ali sodnikove avtoritete pred otrokom! Svoje nestrinjanje izražamo na dostojen način!
- Podpiramo prepoved verbalnih in fizičnih zlorab otrok v športu!
- Pustimo otroku, da si sam postavlja športne cilje in ga pri tem podpiramo, hkrati pa vztrajamo pri šolski uspešnosti.

4) Fair play načela za trenerje mladih

- Pedagoška načela postavljam pred rezultatsko uspešnost!
- Pri načrtovanju tekem in treningov upoštevam, da imajo mladi športniki tudi druge interese in obveznosti.
- Na tekmovanju zahtevam upoštevanje pravil in igranje v duhu fair playa!
- Poskrbim, da vsi sodelujoči dobijo primeren igralni čas!
- Želim, da je otrokovo doživetje športa pozitivno in ne pretiram s tekmovalnostjo!
- Ne glede na rezultat, vedno pohvalim vloženi trud in izpostavim dobre stvari!
- Skrbim za varnost pri športu in uporabljam otrokom primerne metode dela!
- Spoštujem sodnikove odločitve in to zahtevam tudi od otrok!
- Sodelujem s starši v dobro vseh otrok!
- Zavedam se, da sem zgled otrokom in to tudi upoštevam!

5) Fair play načela za organizatorje dejavnosti mladih športnikov

- Vsi otroci imajo enake možnosti sodelovanja, ne glede na njihove sposobnosti!

- Šport otrok ni sredstvo za zabavo gledalcev!
- Šport je otrokom vrsta igre in to tudi omogočam!
- Skrbim za primernost in varnost športnega prizorišča!
- Pravila in tekmovalne zahteve prilagodim otrokovi razvojni stopnji in sposobnostim!
- Vsem sodelujočim podelim enake nagrade ali priznanja!
- Spodbujam trenerje in sodnike, da delujejo vzgojno!
- Navijanje gledalcev naj bo pozitivno naravnano in namenjeno vsem otrokom!

6) Načela trenerjev

- Do mladih športnikov se obnašaj kot dober športni vzgojitelj in učitelj.
- Tvoj glavni cilj ni zmagovati za vsako ceno, temveč uspešno poučevati in vzgajati mlade športnike.
- Mladim športnikom bodi vzor, ki ga bodo želeli posnemati, in mu zaupali.
- Do njih bodo pošteni in nepristranski. Športnik, ki redno trenira, ima vso pravico, da tudi igra.
- Izogibaj se nepotrebnim telesnim dotikom, ki presegajo običajno pomoč.
- Ne zlorabi njihovega zaupanja!
- Spoštuj dostojanstvo športnikov in sodelavcev.
- Prostaško, žaljivo in nasilno izražanje ali obnašanje ni primeren način vzgajanja.
- Postavi pravila še dopustnega obnašanja v moštvu ter kazni za kršenje teh pravil.
- Pravila morajo športniki sprejeti in se jih nato tudi držati. Pri tem bodi dosleden.
- Tudi s starši se dogovori za pravila medsebojnega_sodelovanja in sporazumevanja ter pomoč pri vzgajanju njihovi otrok.
- Nauči športnike razumsko prenašati zmago in poraz.
- Po zmagi jih pohvali, pri tem pa ne žali ali podcenjuj tekmece.

- Po porazu preusmeri njihovo pozornost na uspešne stvari, ki so jih storili med tekmo. Če so tekmo odigrali po svojih najboljših močeh, si nimajo česa očitati. Trenutno je tekmeč pač boljši.
- Prikaži športnikom sodnika kot sodelavca, ki je nujno potreben. Na igrišču je zato, da z uveljavljanjem pravil omogoči enakovredno.
- Ne spodkopavaj sodnikove avtoritete!
- Tako kot vsak človek je tudi trener zmotljiv.
- Ne krivi za svoje napake igralce, sodnike ali druge prisotne. Bolje je, da si jih priznaš in jih odpraviš ¹⁰

¹ http://www.violencestudy.org/europe-ca/Slov_3.htm (15.3.2009)

² <http://arsvitae.si/sl/page/view/Nasilje> (8.3.2009)

³ Schilling, G. (1976); povzeto po: Petrović, & Doupona, . Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, str. 128

⁴ Petrović, K. & Doupona, M. (1996). Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, str. 129

⁵ Petrović, K. & Doupona, M. (1996). Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, str. 131

⁶ http://med.over.net/otrok_druzina/novica.php?id=769 (10.3.2009)

⁷ http://www.atletska-zveza.si/files/akti/AKT16_KODEKS%20%20ATLETSKIH%20TRENERJEV.pdf (12.3.2009)

⁸ Cameron, M. (2004). Preprečevanje nasilja v športu : odzivi na nasilje v vsakdanjem življenju v demokratični družbi. Ljubljana : Mednarodna športna zveza Alpe Adria, str. 7

⁹ Cameron, M. (2004). Preprečevanje nasilja v športu : odzivi na nasilje v vsakdanjem življenju v demokratični družbi. Ljubljana : Mednarodna športna zveza Alpe Adria, str. 9

¹⁰ http://193.95.242.103/kosarka/dokumenti/gradiva/ilyeticni_kodeks_tm.ppt (14.3.2009)

1.2 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Namen naše naloge je bil raziskati, ali so bili športniki že deležni kakšnega izmed vrst nasilja tako s strani staršev kot s strani trenerja in drugih udeležencev v športu. Zanimalo nas je, kaj si predstavljajo pod pojmom nasilje v športu, kako ga dojemajo in ali so bili že kdaj tudi sami nasilni. Poleg tega pa nas je zanimalo, če se med temi relacijami kažejo tudi kakšne razlike v spolu.

Znotraj teh vprašanj smo v času raziskovanja zasledovali cilj, ki nam je dal odgovor na naslednja vprašanja:

- Ali so se športniki začeli ukvarjati s športom na lastno željo?
- Ali so bili športniki kdaj prisiljeni, da so se ukvarjali z določeno športno panogo s strani staršev?
- Ali je bil že kdaj kdo nasilen do športnikov?
- Kako športniki dojemajo kričanje trenerjev?
- Ali so športniki deležni zmerljivk s strani trenerjev?
- Ali so trenerji kdaj že fizično napadli svoje varovance?
- Ali se športniki obnašajo nasilno, kdo je bolj nasilen glede na spol?

1.3 HIPOTEZE

1. Večina mladih športnikov in športnic se odloči za šport, ker se njegov prijatelj ukvarja s tem športom.
2. Starši športnike silijo trenirati določeno športno panogo, tudi če tega sami ne želijo.
3. Športniki so deležni nasilja od udeležencev v športu.
4. Športniki dojemajo kričanje trenerjev kot ponižanje oziroma nasilje.
5. Trenerji so fizično nasilni do svojih varovancev.
6. Tudi športniki se obnašajo nasilno, dečki bolj kot deklice.

1.4 OPIS RAZISKOVALNIH METOD

1.4.1 METODA ANKETIRANJA

Z metodo anketiranja smo si pomagali pri empiričnem delu naše raziskave. Anketni vprašalnik smo razdelili med učence 7., 8. in 9. razredov devetletne osnovne šole in med dijake 1., 2., 3. in 4. letnika srednje šole.

Podatke smo pridobili z vprašalnikom z zaprtim tipom anketnih vprašanj.

Objektivnost vprašalnika smo zagotovili z natančnimi in nedvoumnimi navodili ter načinom izpolnjevanja. Anketiranje je potekalo anonimno.

V raziskavo smo vključili učence Osnovne šole Hudinja in I. Gimnazije Celje. V raziskavi je sodelovalo 76 učencev, pri čemer je bil pogoj, da so športniki.

1.4.2 METODA OBDELAVE PODATKOV IN NJIHOVA INTERPRETACIJA

Po zbranih anketnih vprašalnikih smo jih pregledali in analizirali. Grupirali smo jih glede na spol ter podatke razvrstili v preglednice, s pomočjo katerih smo oblikovali grafe s pomembnimi podatki za našo raziskavo. Pri tem smo si pomagali z osebnim računalnikom in programoma Microsoft Word 2003 in Microsoft Excel 2004. Zbrane podatke smo interpretirali in podali splošne ugotovitve, s katerimi smo ovrgli oziroma potrdili postavljene hipoteze.

2. OSREDNJI DEL NALOGE

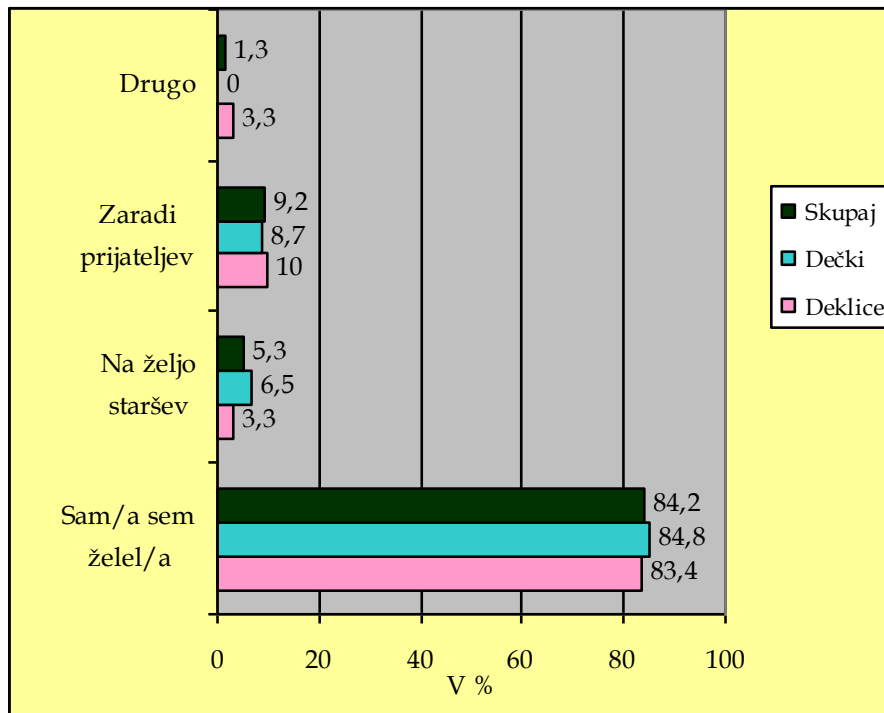
2.1 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

2.1.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

	ŠTEVILO ANKETIRANIH	%
DEKLICE	30	39
DEČKI	46	61
SKUPAJ	76	100

V raziskavi je sodelovalo 76 športnikov, od tega 30 (39 %) deklic in 46 (61 %) dečkov.

1. Na čigavo željo si se začel/ukvarjati s športom?

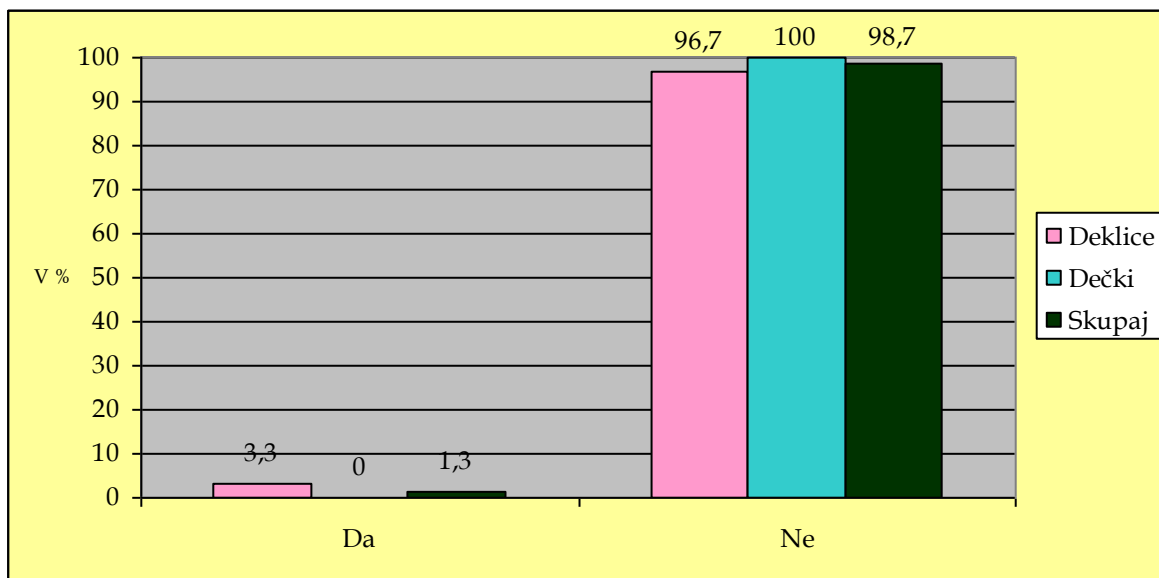

Graf 1: Na čigavo željo si se začel ukvarjati s športom

Z vprašanjem, na čigavo željo, si se začel/a ukvarjati s športom smo ugotavljali, če so se športniki s športom začeli ukvarjati zaradi lastnih interesov in ne zaradi drugih (staršev, prijateljev...). Iz grafa je razvidno, da se je večina športnikov začela ukvarjati s športom na lastno željo (84,2 %). Zelo malo pa je takšnih, ki so se s športom začeli ukvarjati na pobudo drugih: na željo staršev (5,3%), zaradi prijateljev (9,2%) in drugo (1,3%).

Glede na spol pri teh odgovorih ni večjega odstopanja.

2. Ali so te starši kdaj prisilili, da si se moral/a ukvarjati z določeno športno panogo?

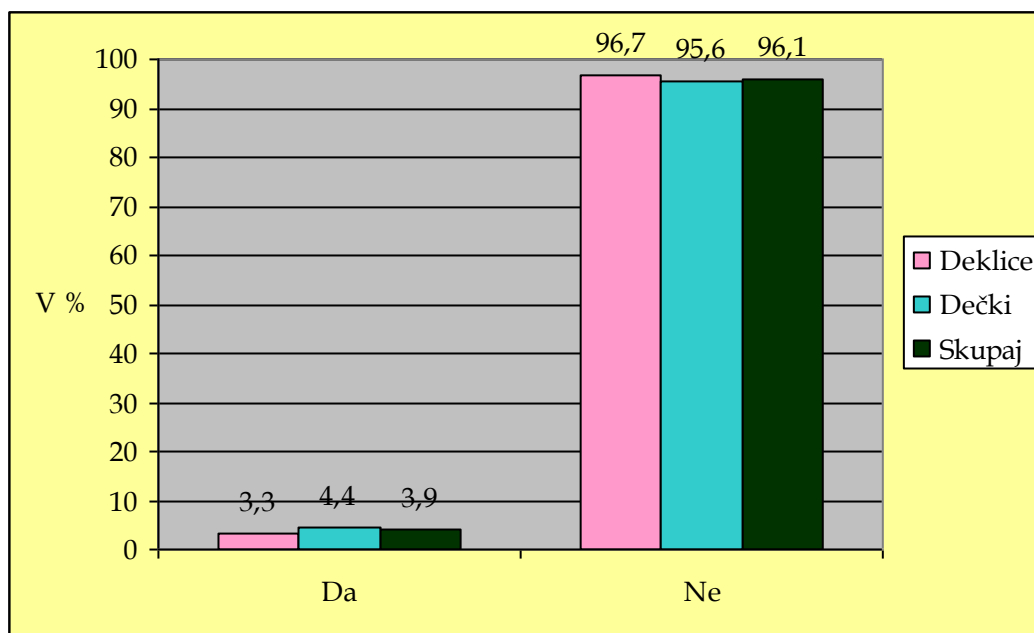
Graf 2: Siljenje športnikov v določeno športno panogo

V okviru tega vprašanja nas je zanimalo, če so starši športnike, ki se so odločili za šport prisili, da se ukvarjajo s točno določenim športom.

Graf kaže, da je kar 98,7 % športnikov takšnih, ki jih starši niso silili v določeno športno panogo, medtem ko je takšnih, ki so jih prisili 1,3%.

Tudi tukaj ni odstopanj glede na spol.

3. Ali te kdo sili, da treniraš, tebi pa ni več do tega?

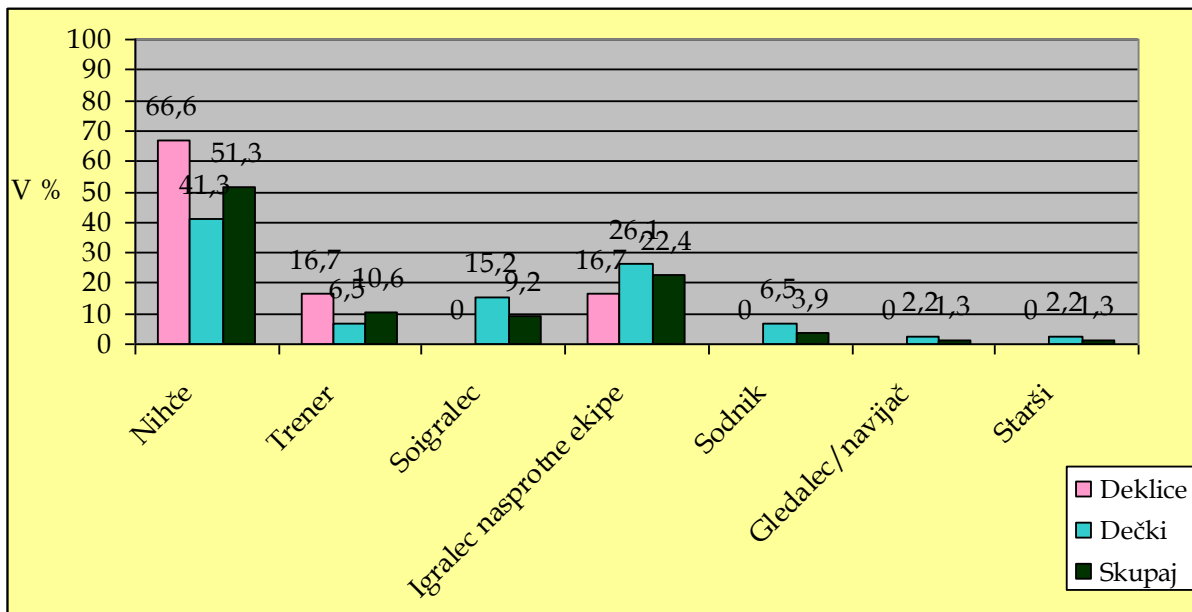

Graf 3: Siljenje športnikov v treniranje

Iz grafa je razvidno, da večina športnikov (96,1%) ni prisiljena, da vztrajajo pri treniranju, medtem ko je takšnih, ki morajo trenirati, kljub temu, da jim ni do tega 3,9%.

Večjega odstopanja glede na spol pri teh odgovorih ni.

4. Kdo je že bil nasilen do tebe?

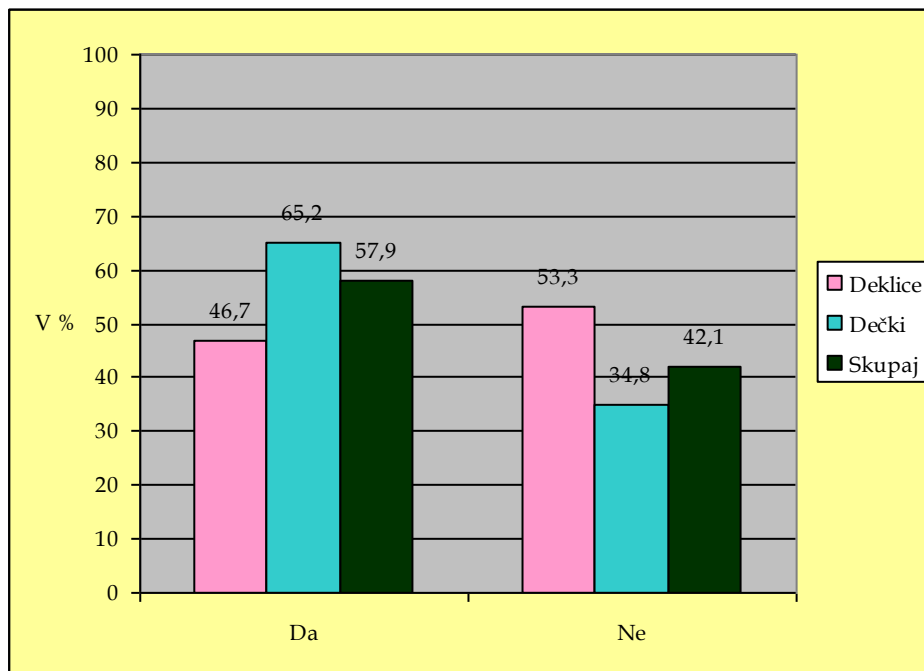
Graf 4: Nasilje nad športniki

S tem vprašanjem, smo želeli ugotoviti, če so športniki deležni nasilja.

Ugotovili smo, da je bilo malo več kot polovica takšnih, ki se z nasiljem v športu še niso srečali (51,3%), ostali pa so doživeli nasilje s strani nasprotnega tekmovalca/igralca (22,4 %), trenerja (10,6 %), soigralca (9,2%), sodnika (3,9%) in staršev (1,3%).

Glede na spol so se pokazale manjše razlike, in sicer so deklice deležne nekaj manj nasilja kot dečki (približno 25% manj).

5. Ali trener kdaj kriči na treningu, če vaje ne izvajaš dobro, čeprav si se potrudil/a?

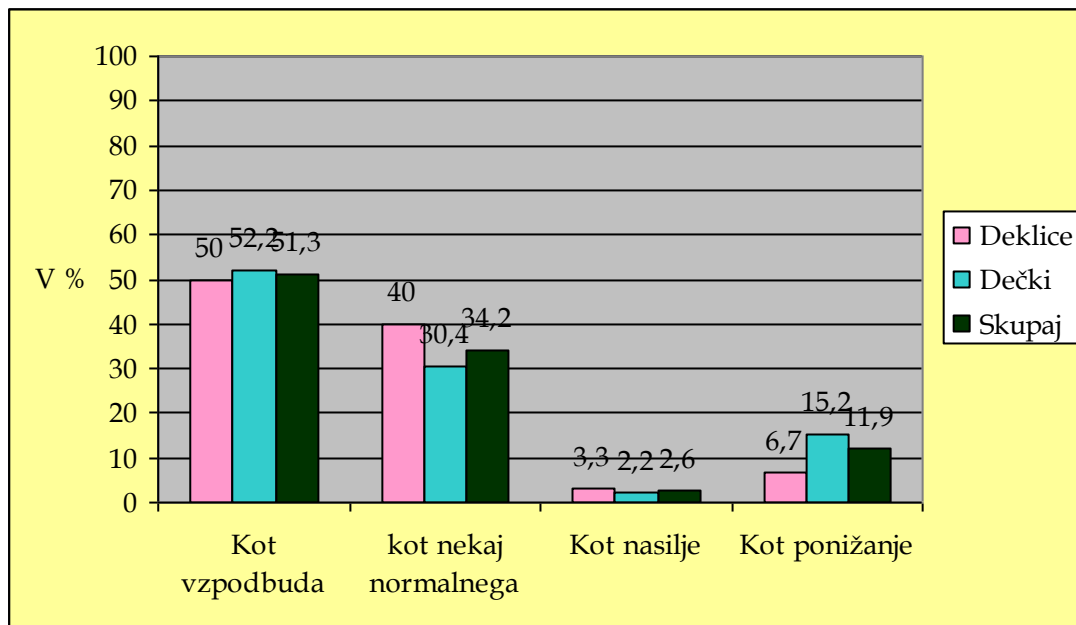

Graf 5: Kričanje trenerjev nad športniki

Raziskava je pokazala, da je kar več kot polovica (57,9%) športnikov takšnih, ki so deležni trenerjevega kričanja, kljub temu, da so se pri izvajanju vaj potrudili.

Če primerjamo spol, pa so dečki deležni malo več kričanja (18,5%).

6. Kako razumeš kričanje trenerja?

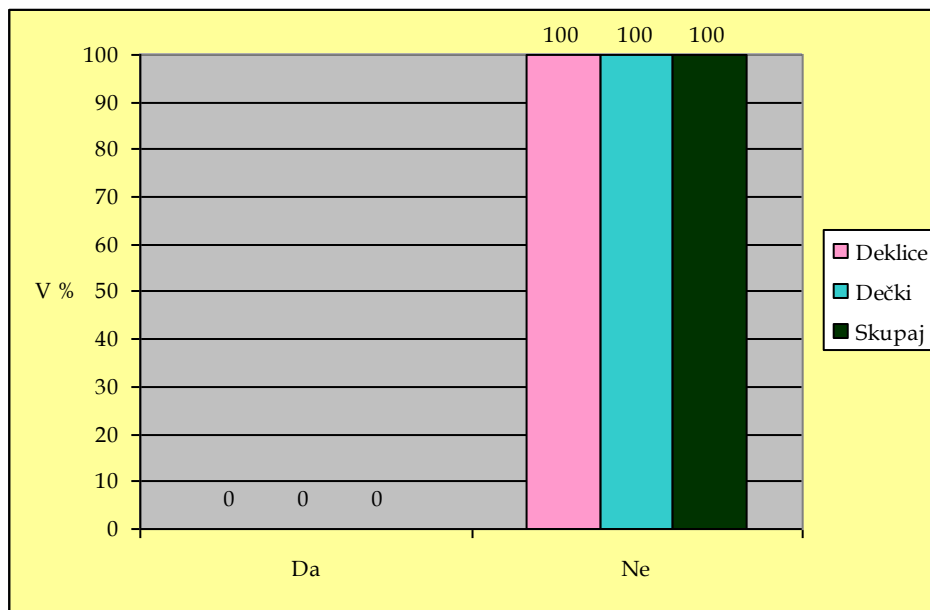

Graf 6: Kako razumejo športniki kričanje trenerja

Večina športnikov razume kričanje trenerja kot vzpodbuda (51,3%) ali nekaj normalnega (34,2%), medtem ko je takšnih športnikov, ki kričanje razume kot nasilje (2,6%) ali ponižanje (11,9%) malo.

Glede na spol ni večjih odstopanj.

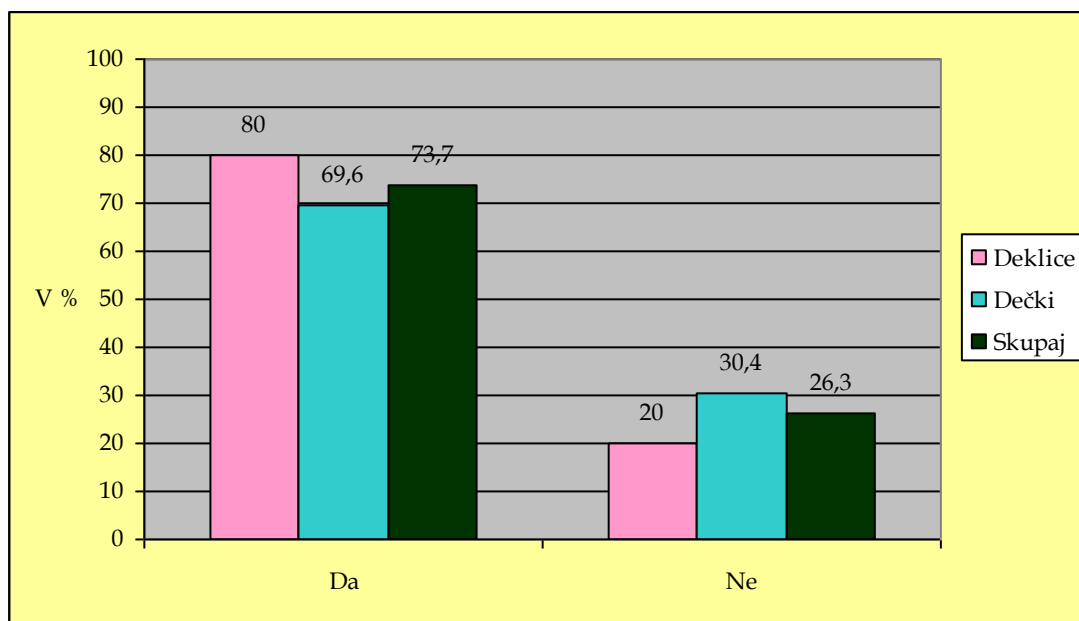
7. Te je trener kdaj udaril?

Graf 7: Fizično nasilje trenerja

Z vprašanjem, ali te je trener kdaj udaril, smo želeli izvedeti, če so bili kdaj trenerji že fizično nasilni do svojih varovancev. Ugotovili smo, da niso bili, saj so vsi anketiranci na to vprašanje odgovorili z ne.

8. Te je trener kdaj zmerjal?

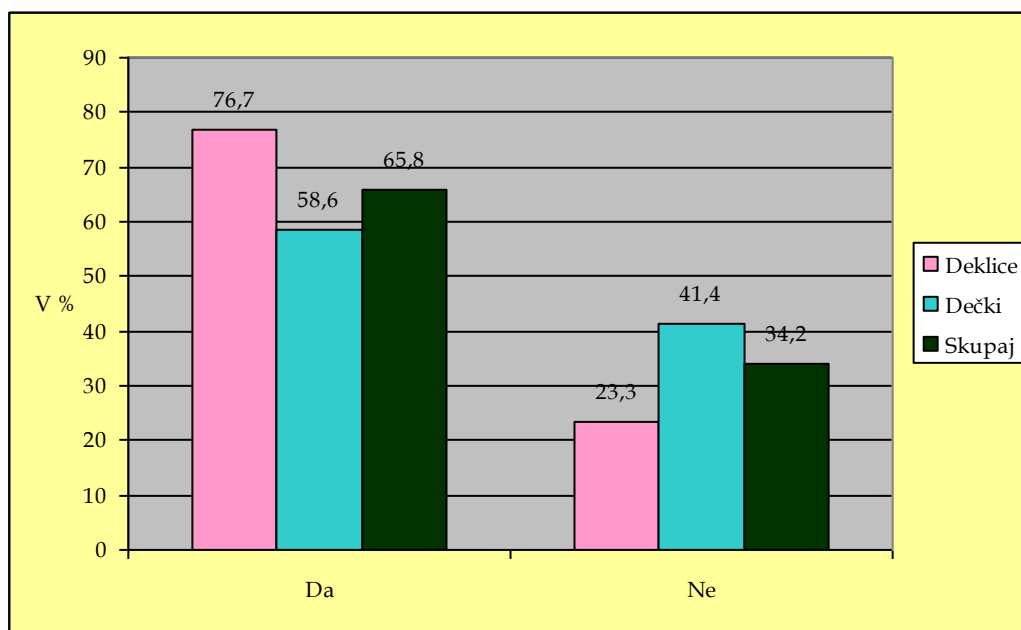

Graf 8: Trenerjevo zmerjanje

S tem vprašanjem pa smo želeli izvedeti, če trenerji kdaj verbalno žalijo športnike. Raziskava je pokazala, da je takšnih športnikov, ki so že bili deležni različnih zmerljivk/žaljivk kar večina (73,7%).

Se pa kaže manjša razlika glede na spol. In sicer je deklic, ki so bile zmerjane 80%, dečkov pa malo manj kot 70%.

9. Si ti že bil/a nasilen/na do koga?

Graf 9: Nasilnost športnikov

Iz grafa je razvidno, da je takšnih športnikov, ki so že bili nasilni kar 65,8%.

Glede na spol pa so se tukaj pokazala odstopanja. Ugotovili smo namreč, da je večina deklic tista, ki je že bila nasilna do koga (76,7%), medtem ko kaže, da so fantje malo bolj miroljubni (58,6%). Ta rezultat nas je presenetil, saj smo pričakovali ravno obratno.

3. DISKUSIJA

Ni potrebno posebej prikazovati in poudarjati, da se svet nahaja v morju nasilja. Dejstvo je, da je tudi v športu več ohrabrujočih primerov, ki pa jih ne bi smeli vzeti kot osnovo za analizo stanja. Toda, ko se govori o vlogi športa v dolgoročnem prevladovanju nasilja, bi morali biti pozitivni primeri-opora akcije. Z njimi v prvi vrsti, bi bilo potrebno kreniti v boj za odpravo nasilja. (Petrović, & Doupona, 1996) ¹

V naši raziskovalni nalogi smo želeli izvedeti ali so bili športniki že deležni kakšnega izmed vrst nasilja tako s strani staršev kot s strani trenerja in drugih udeležencev v športu. Zanimalo nas je, kaj si predstavljajo pod pojmom nasilje v športu, kako ga dojemajo in ali so bili že kdaj tudi sami nasilni. Poleg tega pa nas je zanimalo, če se med temi relacijami kažejo tudi kakšne razlike v spolu.

Postavili smo šest hipotez. V prvi trdimo, da se večina mladih športnikov in športnic odloči za šport, ker se prijatelj ukvarja s tem športom. To hipotezo smo ovrgli, saj se je izkazalo, da se je večina športnikov začela ukvarjati s športom na lastno željo. Ta podatek nas je presenetil in razveselil hkrati, saj smo bili mnenja, da se mladi vse bolj odločajo na podlagi tega, kar počnejo njihovi prijatelji, na predpostavki, da bi se več družili in delili tako dobre kot slabe trenutke. Očitno temu ni tako in se odločajo za tisto, kar jim velewa srce.

Druga hipoteza pravi, da starši športnike silijo trenirati, tudi če otroci tega sami ne želijo. Tudi to hipotezo smo ovrgli. Raziskava je namreč pokazala, da večina športnikov nima teh problemov in jih starši ne silijo v treniranje določenega športa. To nas veseli, saj smo mnenja, da je starševska dolžnost, da otroku ponudijo široko izbiro športov. Nato pa je otrokova izbira, da si sam izbere šport, v katerem se bo počutil dobro in bo užival.

V tretji hipotezi trdimo, da so športniki deležni nasilja od udeležencev v športu. To hipotezo smo delno potrdili, saj je približno 50% športnikov takšnih, ki pravijo, da do sedaj ni še nihče bil nasilen do njih, medtem ko se ostalih 50% športnikov srečuje z nasiljem s strani nasprotnega tekmovalca/igralca, trenerja, soigralca, sodnika in staršev.

Četrta hipoteza pravi, da športniki dojemajo kričanje trenerjev kot ponižanje oziroma nasilje. To hipotezo smo ovrgli, saj večina športnikov razume kričanje trenerjev kot vzpodbuda ali nekaj normalnega. Kljub temu menimo, da kričanje trenerjev ni primerno, saj lahko določeno stvar povejo na lep in bolj primeren način in se nam to ne zdi pedagoško. Na takšen način si trenerji pridobivajo spoštovanje in strah pred njimi. Poskušajo doseči s silo vse tisto, kar drugače ne morejo. Vendar gledano na dolgi rok menimo, da to za razvoj mladoletnika ni dobro, saj potlačijo čustva in živijo v nekakšnem strahu, da jih trener ne bi spet nadrl ali celo grozil.

V peti hipotezi predpostavljamo, da so trenerji tudi fizično nasilni do svojih varovancev. To hipotezo smo ovrgli, saj se je izkazalo, da ni bilo niti enega športnika, ki bi imel takšno izkušnjo, kar je zelo razveseljivo.

V zadnji hipotezi trdimo, da se tudi športniki obnašajo nasilno, vendar dečki bolj kot deklice. To hipotezo smo delno potrdili, saj se je izkazalo, da je večina športnikov že bila nasilna do koga, vendar pa se je pokazalo, da je večina deklic tista, ki je že bila nasilna do koga, medtem ko kaže, da so fantje bolj miroljubni. Ta rezultat nas je presenetil, saj smo pričakovali ravno obratno. Morda je razloge moč iskati v tem, da se glede na spol ljudje vedno manj razlikujemo, saj kar se tiče samozavesti in predvsem ambicije. Morda pa čutijo deklice tudi večjo pripadnost do trenerjev, kar bi tudi lahko vodilo v večjo agresivnost, saj mu želijo bolj ugajati, če le ta postavlja zmago na prvo mesto.

¹ Petrović, K. & Doupona, M. (1996). Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, str. 133

4. ZAKLJUČEK

Nasilje je vedno obstajalo in je v svetu znano kot eno najhitrejših in najučinkovitejših načinov reševanja problemov. Vse to pa se izraža tudi skozi šport, kjer pa je pomembna zmaga in za doseg ciljev mnogi ne izbirajo sredstev, saj je zmaga postala pomembnejša od igre.

Poleg tega imajo starši vse manj časa za svoje otroke. Vzrok za to je najbrž tudi daljši delovnik v službah. Utrujenost in posledica pa je, da se večini staršev na da ukvarjati s svojimi otroki in jih vpišejo v razne klube z mislijo, jih bodo že tam »vzgajali in se z njimi ukvarjali«.

Pomembna naloga športa za mlade bi morala biti skrb za njihov skladni razvoj in zadovoljstvo. To ni koristno le za otroke, ampak tudi za širšo družbo. Pomembnejše od samih rezultatov na tekmovanjih pa je, da bodo otroci pozitivne lastnosti, ki so jih pridobili v športu, prenesli na druga področja življenja.

Vsi bi se morali zavedati, kaj pomeni biti športnik, starš in trener v pravem pomenu besede. To je lepo zapisano v etičnem kodeksu trenerjev, ki je lahko primerno izhodišče za vse udeležence v športu, tako starše, trenerje kot tudi športnike same. Na vseh nas pa je seveda, da se teh načel držimo, in če se jih bomo, menimo da je to velik korak na poti k zmanjšanju nasilja v športu.

5. LITERATURA IN VIRI

5.1 LITERATURA

- Petrović, K. & Doupona, M. (1996). Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Cameron, M. (2004). Preprečevanje nasilja v športu : odzivi na nasilje v vsakdanjem življenju v demokratični družbi. Ljubljana : Mednarodna športna zveza Alpe Adria.
- Schilling, G. (1976); povzeto po: Petrović, & Doupona,. Sociologija športa. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

5.2 SPLETNI NASLOVI

- http://www.violencestudy.org/europe-ca/Slov_3.htm (15.3.2009)
- <http://arsvitae.si/sl/page/view/Nasilje> (8.3.2009)
- http://med.over.net/otrok_druzina/novica.php?id=769 (10.3.2009)
- http://www.atletskazveza.si/files/akti/AKT16_KODEKS%20%20ATLETSKIH%20TRENERJEV.pdf (12.3.2009)
- http://193.95.242.103/kosarka/dokumenti/gradiva/ilyeticni_kodeks_tm.ppt (14.3.2009)

6. PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

VPRAŠALNIK ZA UČENCE – Nasilje nad športniki (raziskovalna naloga)

1. SPOL

- a) Ž b) M

2. STAROST:

_____ let

3. S KATERIM ŠPORTOM SE UKVARJAŠ?

(napiši) _____

4. KOLIKO ČASA SE UKVARJAŠ S ŠPORTOM?

(napiši) _____

5. KOLIKOKRAT NA TEDEN TRENIRAŠ?

(napiši) _____

6. NA ČIGAVO ŽELJO SI SE ZAČEL/A UKVARJATI S ŠPORTOM?

Na željo:

- a) Sam/a sem si želel/a
b) Staršev
c) prijateljev
d) drugo _____

7. ALI SO TE STARŠI KDAJ PRISILILI, DA SI SE MORAL/A UKVARJATI Z DOLOČENO ŠPORTNO PANOGO?

- a) Da b) Ne

8. ALI TE KDO SILI, DA TRENIRAŠ, TEBI PA NI VEČ DO TEGA?

- a) Da b) Ne

9. SO TE KDAJ STARŠI VERBALNO ALI FIZIČNO PRISILILI, DA GREŠ NA TRENING?

- a) Da c) Včasih, ko se mi ni ljubilo na trening
b) Ne d) Drugo _____

10. KDO JE ŽE BIL NASILEN DO TEBE?

- a) Nihče e) Sodnik
b) Trener f) Gledalec/navijač
c) Soigralec g) Starši
d) Igralec nasprotne ekipe

11. SI ŽE TI BIL/A NASILEN/NA DO KOGA?

- a) Ne
- b) Da-do koga? (napiši: trenerja, soigralca...)_____

12. SE S TRENERJEM RAZUMEŠ?

- a) Da
- b) Ne - zakaj?(napiši)_____

13. ALI TRENER, KDAJ KRIČI NA TRENINGU, ČE VAJE NE IZVAJAŠ DOBRO, ČEPRAV SI SE POTRUDIL?

- a) Da
- b) Ne

14. KAKO RAZUMEŠ KRIČANJE TRENERJA?

- a) Kot vzpodbuda
- b) Kot nekaj normalnega
- c) Kot nasilje
- d) Kot ponižanje

15. TE JE TRENER KDAJ UDARIL?

- a) Ne
- b) Da - zakaj?(napiši)_____

16. TE JE TRENER KDAJ ZMERJAL?

- a) Ne
- b) Da - kaj ti je rekel?(napiši)_____

Hvala za sodelovanje!
Klemen Plahuta in Gašper Šimunič

IZJAVA

Mentor (-ica), _____, v skladu z 2. členom Pravilnika raziskovaln dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom

_____ /
katere avtorji(-ice) so _____, _____, _____:

- Besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- Pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- Da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje, ki je hranjeno v šolskem arhivu;
- Da Osrednja knjižnica Celje sme objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- Da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju.

Podpis mentorja (-ice)

Celje, _____